

DE PREVENTIEPEILING BIJ LOKALE BESTUREN

THEMATISCH PREVENTIEF GEZONDHEIDSBELEID

VOEDING • BEWEGING • LANG STILZITTEN • ROKEN • ALCOHOL • ILLEGALE DRUGS •
MENTAAL WELBEVINDEN • VALPREVENTIE

WAT IS DE PREVENTIEPEILING?

De Preventiepeiling meet de kwaliteit van het preventief gezondheidsbeleid bij de Vlaamse en Brusselse lokale besturen. Hoe zetten steden en gemeenten zich in voor de gezondheid van hun inwoners?

De Preventiepeiling bestaat uit een online bevraging.

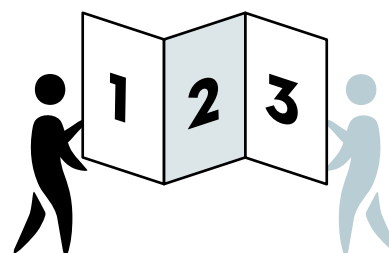

De vragenlijst werd afgenomen tussen 8 november 2022 en 24 april 2023.

De Preventiepeiling wordt uitgevoerd door het Vlaams Instituut Gezond Leven vzw, in opdracht van het Departement Zorg.

In samenwerking met:

- ▶ het Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere drugs (VAD)
- ▶ het Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie Vlaanderen (EVV)
- ▶ het Vlaams Instituut Mondgezondheid (Gezonde Mond)
- ▶ de Vlaamse lokale gezondheidsoverleggen (Logo's)

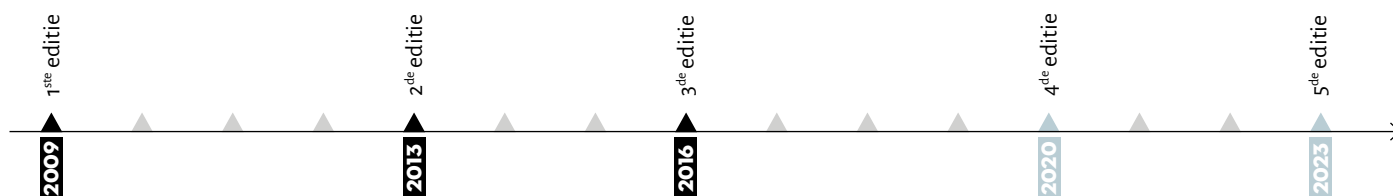
HOE IS DE FACTSHEET OPGEBOUWD?

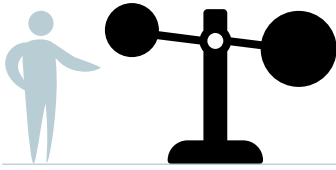
Deze factsheet geeft een beknopt overzicht van de resultaten van de Preventiepeiling bij lokale besturen 2023.

De factsheet is opgebouwd rond de gezondheidsthema's die bevestigd worden in de Preventiepeiling bij steden en gemeenten: **voeding**, **beweging**, **lang stilzitten**, **roken**, **alcohol**, **illegale drugs**, **mentaal welbevinden** en **valpreventie**.

Binnen elk thema zijn de resultaten georganiseerd rond de **kwaliteitscriteria** voor een preventief gezondheidsbeleid. Deze kwaliteitscriteria omvatten de **meest effectieve manieren** voor lokale besturen om in te zetten op het betreffende thema naar hun inwoners toe. Ze zijn gebaseerd op bevindingen uit wetenschappelijk onderzoek en praktijkervaring.

EDITIES VAN DE PREVENTIEPEILING BIJ LOKALE BESTUREN

VERGELIJKING MET 2020

Waar mogelijk geven we bij de kwaliteitscriteria ook de resultaten van 2020 weer. In 2020 nam 62% van de 300 Vlaamse lokale besturen deel aan de bevraging, in 2023 was dit 52% van de 319 Vlaamse en Brusselse lokale besturen.

In beide edities gingen we na of de verdeling van een aantal kenmerken in de deelnemende groep lokale besturen in lijn was met de verdeling in de totale populatie lokale besturen. Dit was het geval voor de kenmerken 'provincie', 'inwonersaantal' en 'bevolkingsdichtheid'.

Interactief in de resultaten duiken?

Op het dashboard van de Preventiepeiling bij lokale besturen preventiepeiling.incijfers.be kan je meer in detail de resultaten bekijken en vergelijken (bv. tussen 2 provincies).

Geïnteresseerd in meer gedetailleerde resultaten?

Lees dan het volledige onderzoeksrapport: www.gezondleven.be/projecten/preventiepeiling/lokale-besturen/resultaten

WIE NAM ER DEEL?

De Preventiepeiling is een populatiebevraging: alle 319 Vlaamse en Brusselse lokale besturen werden uitgenodigd om deel te nemen.

Aantal invullers: 165 lokale besturen vulden de bevraging volledig in (52% van de populatie).

Functie van de invullers:

(meerdere antwoorden mogelijk)

43%

Gezondheidsambtenaar/ ambtenaar met de opdracht gezondheid

19%

Welzijnsambtenaar

8%

Intergemeentelijke preventiewerker

7%

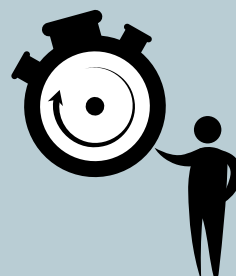
Administratief medewerker

1%

Burgemeester

30%

Andere functies

Gemiddelde
invultijd:

41 minuten

VOEDING

171 DEELNEMENDE LOKALE BESTUREN

INWONERS INFORMEREN

MANIEREN VAN INFORMEREN

Het lokaal bestuur informeert de inwoners via minstens 2 kanalen over gezonde voeding.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITERIUM:

De 2 meest gebruikte informatiekanalen:

56%
een artikel in het papieren
gemeenteblad

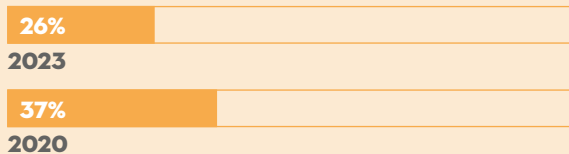
53%
infosessies of workshops over
gezonde voeding

INWONERS IN EEN MAATSCHAPPELIJK KWETSBARE SITUATIE* INFORMEREN

*D.w.z. een combinatie van een laag opleidingsniveau en/of een laag inkomen en/of een lage werkintensiteit/-stabiliteit.

Het lokaal bestuur informeert minstens de doelgroep 'inwoners in een maatschappelijk kwetsbare situatie' over gezonde voeding.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITERIUM:

PROFESSIONEEL VOEDINGSADVIES

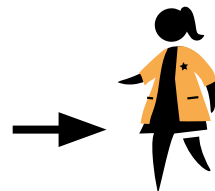
Het lokaal bestuur voorziet op minstens 1 manier professioneel voedingsadvies voor de inwoners.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITERIUM:

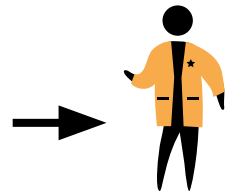

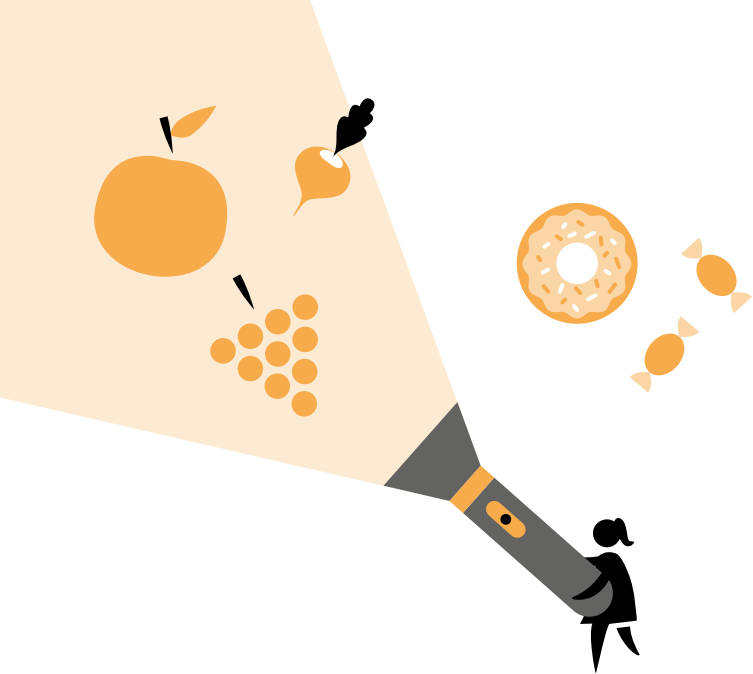
De 2 meest voorkomende manieren:

13%
verwijst door naar
een diëtist

11%
verwijst door naar
een huisarts

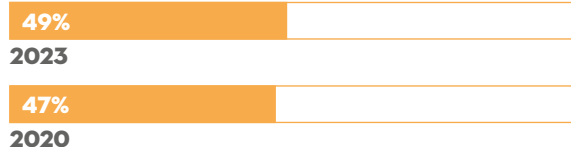

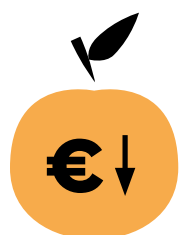
INITIATIEVEN OM GEZONDE VOEDING TE STIMULEREN

Het lokaal bestuur neemt in de eigen gemeentelijke diensten minstens 2 initiatieven om gezonde voeding bij de inwoners te stimuleren.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITERIUM:

De 2 meest genomen initiatieven:

50%
moedigt de keuze voor gezonde voedingsmiddelen en dranken aan door deze goedkoper of gratis te maken

39%
voorziet een gezond aanbod van dranken en tussendoortjes bij recepties of vergaderingen

INITIATIEVEN OM EEN GEZONDE VOEDSEL-OMGEVING TE CREËREN

Het lokaal bestuur neemt minstens 1 initiatief om een gezonde voedselomgeving* te creëren.

*Dit is een beschikbaar, toegankelijk en bereikbaar gezond voedingsaanbod in de publieke ruimte.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITERIUM:

De 2 meest genomen initiatieven:

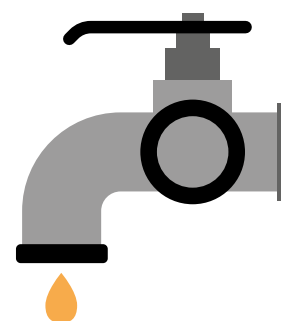

45%
beheert volkstuinjes

32%
ondersteunt en/of werkt samen met een lokaal voedselbos, zelfplukboerderij, pluktuin, stadslandbouw of gelijkaardige initiatieven

GRATIS (KRAAN)WATER

Het lokaal bestuur voorziet dagelijks gratis (kraan)water in de eigen gemeentelijke diensten en de diensten Cultuur, Sport en Vrije Tijd.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITERIUM:

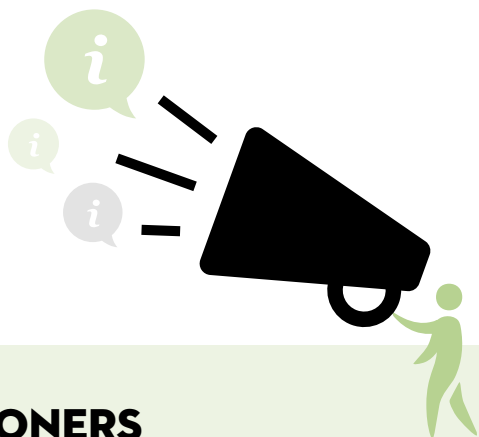

BEWEGING

169 DEELNEMENDE LOKALE BESTUREN

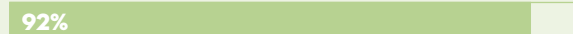

INWONERS INFORMEREN

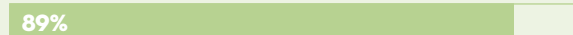
MANIEREN VAN INFORMEREN

Het lokaal bestuur informeert de inwoners via minstens 2 kanalen over beweging.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITE RIUM:

2023

2020

De 2 meest gebruikte informatiekanalen:

88%

affiches, brochures, stickers of ander promotiemateriaal

87%

een artikel in het papieren gemeentebld

INWONERS IN EEN MAATSCHAPPELIJK KWETSBA RE SITUATIE* INFORMEREN

*D.w.z. een combinatie van een laag opleidingsniveau en/of een laag inkomen en/of een lage werkintensiteit/-stabiliteit.

Het lokaal bestuur informeert minstens de doelgroep 'inwoners in een maatschappelijk kwetsbare situatie' over beweging.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITE RIUM:

2023

2020

INITIATIEVEN OM BEWEGING TE STIMULEREN

Het lokaal bestuur neemt minstens 2 initiatieven om beweging te stimuleren bij de inwoners.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITE RIUM:

2023

De 2 meest genomen initiatieven:

86%

organiseert sportkampen

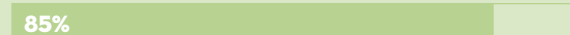
78%

organiseert niet-competitieve initiatielessen, fietstochten of wandelingen

INITIATIEVEN ACTIEF TRANSPORT

Het lokaal bestuur neemt minstens 2 initiatieven rond actief transport.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITE RIUM:

2023

2020

De 2 meest genomen initiatieven:

78%

heeft fietsstraten of schoolstraten/-zones

67%

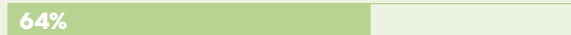
heeft trage wegen (= alle verschillende verbindingen en wegen die bedoeld zijn voor niet-gemotoriseerd verkeer)

AFSPRAKEN EN/OF REGELS

Het lokaal bestuur heeft minstens 1 type afspraken en/of regels ter bevordering van beweging bij de inwoners.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITERIUM:

2023

2020

De 2 meest voorkomende types afspraken en/of regels:

47%

rond de veiligheid, netheid en sociale controle bij speelpleinen, parken

31%

rond het bevorderen van actieve verplaatsingen te voet en per fiets (bv. voorrangregels en verkeersveiligheid, derdebetalerssysteem of andere subsidies om openbaar vervoer aan te moedigen, bij mobiliteitsplanning in de publieke ruimte)

PROFESSIONEEL BEWEGINGSADVIES

Het lokaal bestuur voorziet op minstens 1 manier professioneel bewegingsadvies voor de inwoners.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITERIUM:

2023

2020

De 2 meest voorkomende manieren:

85%

werkt met Bewegen Op Verwijzing

21%

verwijst door naar een huisarts

SUBSIDIES

Het lokaal bestuur voorziet minstens 1 vorm van subsidies om beweging te promoten.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITERIUM:

2023

2020

De 2 meest voorkomende vormen van subsidies:

67%

voorziet korting op deelname aan het lokaal bewegingsaanbod (bv. korting op abonnement in sportcentra, deelnamen aan de UiTPAS/Paspartoe)

54%

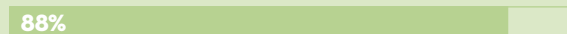
voorziet subsidies voor een recreatief aanbod in sportclubs (geen competitieformules)

PUBLIEKE FACILITEITEN

Voor minstens 3 publieke bewegingsfaciliteiten heeft het lokaal bestuur een groter aantal dan het aantal waarover de 33% minst scorende lokale besturen beschikte per 10.000 inwoners en per 10 km² bij de nulmeting in 2013*.

*Meer dan 1,53 speelpleinen/-terreinen, 0,92 parken, 0,69 sporthallen/-loodsen, 0,4 loopspistes en 1,14 sportvelden per 10.000 inwoners en per 10 km². Voor speelpleinen/-terrein is dit berekend per 1.000 kinderen.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITERIUM:

2023

2020

De 3 faciliteiten waarvan de meeste lokale besturen een groter aantal hebben:

86%

heeft meer dan 1,53 speelpleinen/-terreinen per 1.000 kinderen, per 10 km²

84%

heeft meer dan 0,92 openbare parken per 10.000 inwoners, per 10 km²

71%

heeft meer dan 1,14 openbare sportvelden per 10.000 inwoners, per 10 km²

Dit criterium kon enkel berekend worden voor lokale besturen die voor de 5 bevroegde faciliteiten het aantal binnen hun lokaal bestuur kenden: N=89 (2023)

LANG STILZITTEN

168 DEELNEMENDE LOKALE BESTUREN

INWONERS INFORMEREN

MANIEREN VAN INFORMEREN

Het lokaal bestuur informeert de inwoners via minstens 2 kanalen over minder lang stilzitten.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITERIUM:

De 2 meest gebruikte informatiekanalen:

32%
een artikel in het papieren
gemeentebblad

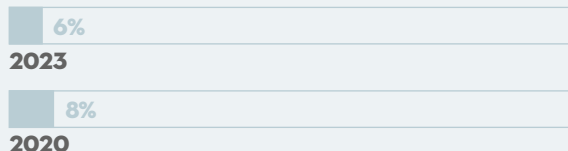
29%
de gemeentelijke website of andere digitale
communicatiekanalen (bv. app, sociale
media, nieuwsbrief, online gemeentebblad)

INWONERS IN EEN MAATSCHAPPELIJK KWETSBARE SITUATIE* INFORMEREN

*D.w.z. een combinatie van een laag opleidingsniveau en/of een laag inkomen en/of een lage werkintensiteit/-stabiliteit.

Het lokaal bestuur informeert minstens de doelgroep 'inwoners in een maatschappelijk kwetsbare situatie' over minder lang stilzitten.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITERIUM:

PROFESSIONEEL ADVIES ROND LANG STILZITTEN

Het lokaal bestuur voorziet op minstens 1 manier professioneel advies rond lang stilzitten voor de inwoners.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITERIUM:

De 2 meest voorkomende manieren:

81%

werkt met Beweging
Op Verwijzing

14%

verwijst door naar
een huisarts

INITIATIEVEN OM ZITTEN TE BEPERKEN

Het lokaal bestuur neemt minstens 1 initiatief om lang stilzitten bij de inwoners te beperken:

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITERIUM:

2023

2020

De 2 meest genomen initiatieven:

37%

heeft afspraken/regels rond het bevorderen van actieve verplaatsingen te voet en per fiets (bv. voorrangregels en verkeersveiligheid, derdebetalerssysteem of andere subsidies om openbaar vervoer aan te moedigen, bij de mobiliteitsplanning in de publieke ruimte)

29%

vraagt aan het gemeentebestuur en ambtenaren vragen om zelf het zitten te onderbreken of meer recht te staan tijdens recepties, vergaderingen of bij ontvangst van inwoners

PUBLIEKE INFRASTRUCTUUR/ AANBOD

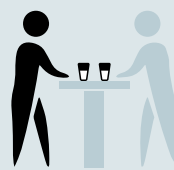
Het lokaal bestuur voorziet minstens 1 type publieke infrastructuur of aanbod om lang stilzitten bij de inwoners te beperken.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITERIUM:

2023

De 2 meest voorkomende types publieke infrastructuur of aanbod:

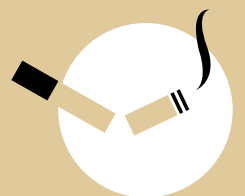
29%

voorziet statafels voor bezoekers bij de gemeentelijke diensten en de diensten Cultuur, Sport & Vrije Tijd

14%

verhuurt stappentellers

ROKEN

167 DEELNEMENDE LOKALE BESTUREN

INWONERS INFORMEREN

MANIEREN VAN INFORMEREN

Het lokaal bestuur informeert de inwoners via minstens 2 kanalen over roken.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITERIUM:

68%

2023

62%

2020

De 2 meest gebruikte informatiekkanalen:

62%

affiches, brochures, stickers of ander promotiemateriaal

58%

een artikel in het papieren gemeentebblad

INHOUD VAN DE INFORMATIE

Het lokaal bestuur besteedt bij het informeren over roken aandacht aan minstens 2 van de 3 pijlers van een rookbeleid*.

*Dit zijn: niet beginnen met roken; stoppen met roken; niet meer roken.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITERIUM:

64%

2023

De 2 pijlers die meest aan bod komen:

60%

informeert over het rookvrij maken van plaatsen waar kinderen en/of jongeren komen – pijler niet meer roken

57%

informeert over het voorkomen dat jongeren beginnen met roken – pijler niet beginnen met roken

INWONERS IN EEN MAATSCHAPPELIJK KWETSBAAR SITUATIE* INFORMEREN

*D.w.z. een combinatie van een laag opleidingsniveau en/of een laag inkomen en/of een lage werkintensiteit/-stabiliteit.

Het lokaal bestuur informeert minstens de doelgroep 'inwoners in een maatschappelijk kwetsbare situatie' over roken.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITERIUM:

10%

2023

9%

2020

ROOKSTOPHULP

Het lokaal bestuur voorziet* minstens 4 vormen van effectieve rookstophulp om inwoners te ondersteunen bij het stoppen met roken.

*Onder voorziet verstaan we zelf aanbieden van bepaalde hulp of doorverwijzen naar effectieve rookstophulp en -methoden.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITERIUM:

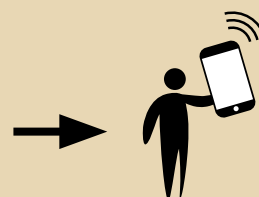
10%

2023

De 4 meest voorkomende vormen van rookstophulp:

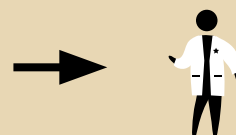
30%

verwijst door naar Tabakstop (telefoonlijn)

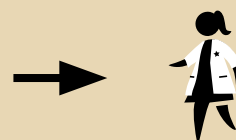
23%

verwijst door naar de apotheek of huisarts

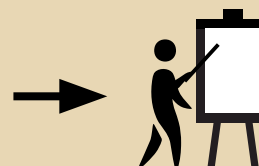
23%

verwijst door naar een tabakoloog (individueel aanbod, groepscursus of tabakoloog in ziekenhuis)

20%

biedt zelf groepscursus(sen) rond stoppen met roken aan, begeleid door een tabakoloog

KWALITEITSCRITERIA VOOR TERREINEN IN OPENLUCHT DIE ZICH (ONDER MEER) RICHTEN OP KINDEREN EN JONGEREN

SPEELPLEINEN OF -TERREINEN

Op speelpleinen of -terreinen in het lokaal bestuur mag er enkel gerookt worden in een rookzone uit het zicht van kinderen/jongeren.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITERIUM:

35%

2023

40%

2020

Dit criterium is enkel berekend voor lokale besturen die 1 of meerdere speelpleinen of -terreinen hebben: N=165 (2023)

SPORTTERREINEN

Op sportterreinen onder de bevoegdheid van het lokaal bestuur mag er enkel gerookt worden in een rookzone uit het zicht van kinderen/jongeren.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITERIUM:

32%

2023

33%

2020

Dit criterium is enkel berekend voor lokale besturen die 1 of meerdere sportterreinen hebben: N=165 (2023)

BREDE OMGEVING VAN SCHOOLGEBOUWEN

In de brede schoolomgeving van schoolgebouwen (=de openbare buitenomgeving vanaf/rond de schoolpoort) mag er enkel gerookt worden in een rookzone uit het zicht van de kinderen/jongeren.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITERIUM:

30%

2023

PARKEN

In parken onder de bevoegdheid van het lokaal bestuur mag er enkel gerookt worden in een rookzone uit het zicht van kinderen/jongeren.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITERIUM:

12%

2023

10%

2020

Dit criterium is enkel berekend voor lokale besturen die 1 of meerdere parken hebben: N=163 (2023)

RECREATIEDOMEINEN

In recreatiedomeinen onder de bevoegdheid van het lokaal bestuur mag er enkel gerookt worden in een rookzone uit het zicht van kinderen/jongeren.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITERIUM:

10%

2023

11%

2020

Dit criterium is enkel berekend voor lokale besturen die 1 of meerdere recreatiedomeinen hebben: N=123 (2023)

ALCOHOL

166 DEELNEMENDE LOKALE BESTUREN

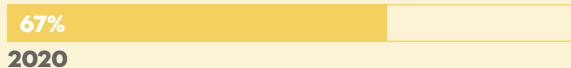

INWONERS INFORMEREN

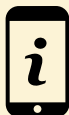
MANIEREN VAN INFORMEREN

Het lokaal bestuur informeert de inwoners via minstens 2 kanalen over alcoholgebruik.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITE RIUM:

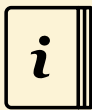

De 2 meest gebruikte informatiekanalen:

61%

de gemeentelijke website of andere digitale communicatiekanalen (bv. app, sociale media, nieuwsbrief, online gemeenteblad)

59%

een artikel in het papieren gemeenteblad

SPECIFIEKE DOELGROEPEN* INFORMEREN

*Deze doelgroepen zijn jongeren, volwassenen, ouderen (65+) en inwoners in een maatschappelijk kwetsbare situatie (combinatie van een laag opleidingsniveau en/of een laag inkomen en/of een lage werkintensiteit/-stabiliteit).

Het lokaal bestuur informeert minstens 2 specifieke doelgroepen die in sterke mate belang hebben bij informatie over alcoholgebruik.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITE RIUM:

De 2 specifieke doelgroepen die meest geïnformeerd worden:

18%

informeert jongeren

13%

informeert volwassenen

AFSPRAKEN EN/OF REGELS

Het lokaal bestuur heeft op minstens 2 domeinen afspraken en/of regels rond alcoholgebruik bij inwoners en organisaties.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITE RIUM:

De 2 meest voorkomende domeinen van afspraken en/of regels:

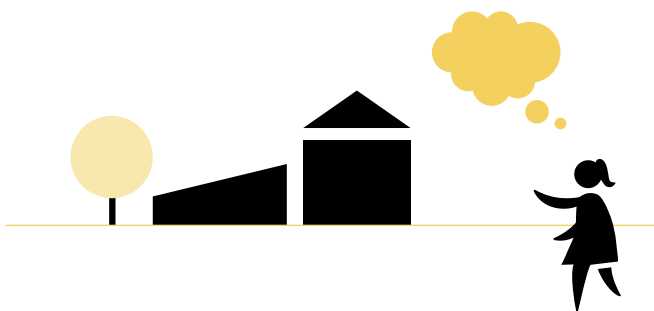
64%

rond het lokaal fuiven- en evenementenbeleid (bv. het afleveren van vergunningen)

45%

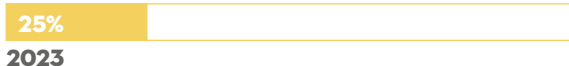
rond de naleving van de wetgeving op de verkoop van alcohol aan jongeren onder de wettelijke leeftijd (bv. controles in de horeca en retailhandel)

STRUCTURELE MAATREGELEN

Het lokaal bestuur neemt minstens 3 structurele maatregelen die bijdragen aan de aanpak van de alcoholproblematiek, waaronder zeker het initiëren van een lokaal alcohol- en drugoverleg of het voorzien van (financiële) ondersteuning aan organisaties die een alcoholbeleid willen uitwerken.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITERIUM:

24%

initieert een lokaal alcohol- en drugoverleg met alle relevante stakeholders

13%

voorziet (financiële) ondersteuning aan organisaties die een alcoholbeleid willen uitwerken (bv. aan sportclubs, scholen, jeugdverenigingen, bedrijven, uitgaansgelegenheden)

Daarnaast zijn de 2 meest genomen maatregelen:

62%

neemt initiatieven om deelname aan georganiseerde sport- en vrijetijdsbesteding te verhogen (bv. kansenas, sportcheques, lagere gebruikstarieven in sportinfrastructuur, kortingssystemen)

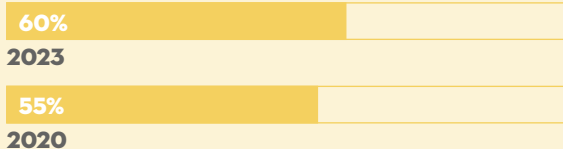
51%

zet in op een positieve fysieke en sociale omgeving (bv. meer verlichting op openbare plaatsen, onderhoud van aanleg speelpleintjes, uitgebreid aanbod sport- en recreatievoorzieningen)

VOORBEELDROL OPNEMEN

Het lokaal bestuur neemt op minstens 2 manieren een voorbeeldrol op m.b.t. alcoholgebruik.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITERIUM:

De 2 meest genomen initiatieven:

59%

heeft een alcohol- en drugbeleid binnen de eigen diensten

58%

biedt een voldoende groot aanbod alcoholvrije alternatieven aan op zelf georganiseerde evenementen

ONDERSTEUNING OF HULPVERLENING

Het lokaal bestuur voorziet op minstens 2 manieren ondersteuning of hulpverlening voor inwoners met een alcoholgerelateerd probleem.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITERIUM:

De 2 meest voorkomende manieren:

76%

verwijst door naar ambulante externe hulpverlening (bv. CCG, JAC, CAW)

50%

verwijst door naar zelfhulp-programma's (bv. www.alcoholhulp.be) of -groepen (bv. AA, SOS Nuchterheid)

ILLEGALE DRUGS

165 DEELNEMENDE LOKALE BESTUREN

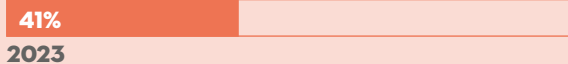

INWONERS INFORMEREN

MANIEREN VAN INFORMEREN

Het lokaal bestuur informeert de inwoners via minstens 2 kanalen over illegaal druggebruik.

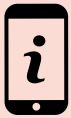
VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITE RIUM:

De 2 meest gebruikte informatiekanalen:

37%
affiches, folders, brochures, stickers of
ander promotiemateriaal

32%
de gemeentelijke website of andere digitale
communicatiekanalen (bv. app, sociale media,
nieuwsbrief, online gemeentebled)

SPECIFIEKE DOELGROEPEN* INFORMEREN

*Deze doelgroepen zijn jongeren, volwassenen, gezinnen/ouders en inwoners in een maatschappelijk kwetsbare situatie (combinatie van een laag opleidingsniveau en/of een laag inkomen en/of een lage werkintensiteit/-stabiliteit).

Het lokaal bestuur informeert minstens 1 specifieke doelgroep die in sterke mate belang heeft bij informatie over illegaal druggebruik.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITE RIUM:

De 2 specifieke doelgroepen het meest geïnformeerd worden:

32%
informeert jongeren

18%
informeert volwassenen

AFSPRAKEN EN/OF REGELS

Het lokaal bestuur heeft op minstens 1 domein afspraken en/of regels rond druggebruik bij inwoners en organisaties.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITE RIUM:

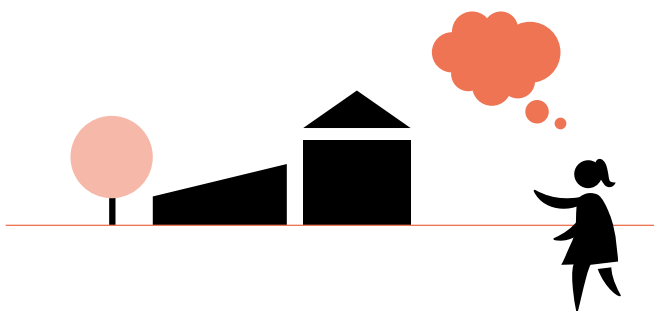
De 2 meest voorkomende domeinen van afspraken en/of regels:

46%
rond het lokaal fuiven- en
evenementenbeleid (bv. het afleveren
van vergunningen)

24%
rond de bestrijding van drugverlast (bv.
zwerfspuiten, publiekelijk onder invloed
zijn, herhaaldelijk aangesproken/
lastiggevallen worden door dealers)

STRUCTURELE MAATREGELEN

Het lokaal bestuur neemt minstens 3 structurele maatregelen die bijdragen aan de aanpak van de drugproblematiek, waaronder zeker het initiëren van een lokaal alcohol- en drugoverleg of het voorzien van (financiële) ondersteuning aan organisaties die een alcoholbeleid willen uitwerken.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITE RIUM:

22%

initieert een lokaal alcohol- en drugoverleg met alle relevante stakeholders

12%

voorziet (financiële) ondersteuning aan organisaties die een alcoholbeleid willen uitwerken (bv. aan sportclubs, scholen, jeugdverenigingen, bedrijven, uitgaansgelegenheden)

Daarnaast zijn de 2 meest genomen maatregelen:

56%

neemt initiatieven nemen om deelname aan georganiseerde sport- en vrijetijdsbesteding te verhogen (bv. kansenas, sportcheques, lagere gebruikstarieven in sportinfrastructuur, kortingssystemen)

52%

zet in op een positieve fysieke en sociale omgeving (bv. meer verlichting op openbare plaatsen, onderhoud of aanleg speelpleintjes, uitgebreid aanbod sport- en recreatievoorzieningen)

ONDERSTEUNING OF HULPVERLENING

Het lokaal bestuur voorziet op minstens 2 manieren ondersteuning of hulpverlening voor inwoners met een probleem met illegale drugs.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITE RIUM:

De 2 meest voorkomende manieren:

80%

verwijst door naar ambulante externe hulpverlening (bv. CCG, JAC, CAW)

55%

verwijst door naar de DrugLijn

MENTAAL WELBEVINDEN

165 DEELNEMENDE LOKALE BESTUREN

In vergelijking met de vorige editie werden de vragen over het thema mentaal welbevinden grondig hervormd. De nieuwe vragen zijn gebaseerd op de **geluksdriehoek** die eind 2020 gelanceerd werd. De resultaten vergelijken met de vorige editie (2020) is enkel mogelijk voor de eerste 2 kwaliteitscriteria m.b.t. het informeren over mentaal welbevinden en geestelijke gezondheid.

MANIEREN VAN INFORMEREN

Het lokaal bestuur informeert de inwoners via minstens 2 kanalen over mentaal welbevinden of geestelijke gezondheid.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITERIUM:

De 2 meest gebruikte informatiekkanalen:

87%
affiches, folders, brochures, stickers of ander promotiemateriaal

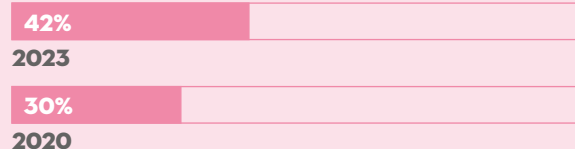
85%
de gemeentelijke website of andere digitale communicatiekanalen (bv. app, sociale media, nieuwsbrief, online gemeentebblad)

SPECIFIEKE DOELGROEPEN* INFORMEREN

*Deze doelgroepen zijn jongeren, ouderen (65+) of inwoners in een maatschappelijk kwetsbare situatie (combinatie van een laag opleidingsniveau en/of een laag inkomen en/of een lage werkintensiteit/-stabiliteit).

Het lokaal bestuur informeert minstens 1 doelgroep die in sterke mate belang heeft bij informatie over mentaal welbevinden of geestelijke gezondheid.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITERIUM:

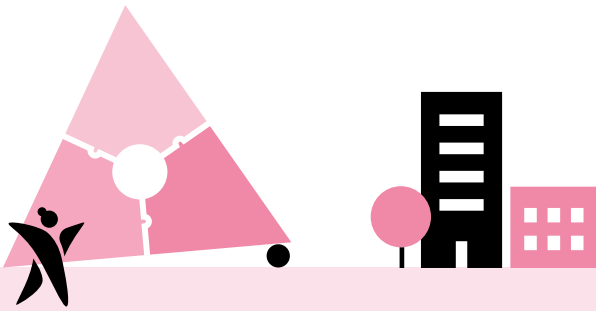
De 2 specifieke doelgroepen die meest geïnformeerd worden:

36%
informeert jongeren

28%
informeert ouderen (65+)

FYSIEKE OMGEVING

In de stad of gemeente zijn minstens 4 fysieke voorzieningen aanwezig die het mentaal welbevinden van de inwoners bevorderen, verspreid over minstens 2 van de 4 bouwblokken van de geluksdriehoek.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITERIUM:

79%

2023

De meest voorkomende voorziening per bouwblok:

ZICH GOED VOELEN

44%

voorziet voor elke inwoner wijk- of buurtgroen (=groene plek op max. 10 minuten wandelen met verschillende functies, waar minstens zit- en rustgelegenheid en kleinschalige speel- en beweegtoestellen aanwezig zijn)

ZICHZELF KUNNEN ZIJN

88%

stimuleert het aanbod culturele en vrijetijdsactiviteiten die gratis of tegen sociaal tarief toegankelijk zijn (bv. wandelingen, tentoonstellingen, muziekoptredens)

ZICH GOED OMRINGD VOELEN

73%

voorziet straatmeubilair dat sociale contacten bevordert (bv. zitbanken in cirkels, ronde zitbanken, picknickbanken, publieke BBQ's)

KUNNEN OMGAAN MET MOEILIJKE MOMENTEN, STRESS EN TEGENSLAG

62%

voorziet emotie-, compassie-, troost- of herinneringsplekken waar emoties een plek kunnen krijgen (bv. herdenkingstuin of -monument, kunstwerk)

SOCIALE OMGEVING

Het lokaal bestuur creëert op minstens 4 manieren een sociale omgeving die het mentaal welbevinden van de inwoners bevordert, verspreid over minstens 2 van de 4 bouwblokken van de geluksdriehoek.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITERIUM:

82%

2023

De meest voorkomende manieren per bouwblok:

ZICH GOED VOELEN

79%

zet in op het verwelkomen van nieuwe inwoners (bv. een welkomstpakket, een geboortebos)

ZICHZELF KUNNEN ZIJN

83%

faciliteert vrijwilligerswerk binnen het lokaal bestuur

ZICH GOED OMRINGD VOELEN

78%

organiseert of ondersteunt publieke rituelen of ceremonies (bv. nieuwjaarsdrink voor inwoners, vieren van mijlpalen die van belang zijn voor de stad, gemeente of buurt, herdenkingsceremonie)

KUNNEN OMGAAN MET MOEILIJKE MOMENTEN, STRESS EN TEGENSLAG

26%

leidt (administratieve) gemeentemedewerkers op om adequaat te reageren op inwoners die geconfronteerd worden met moeilijke situaties (bv. pesten, suïcide, grensoverschrijdend gedrag, geweld) of conflicten

ONDERSTEUNING

Het lokaal bestuur voorziet op minstens 2 manieren ondersteuning voor inwoners met een verminderd mentaal welbevinden of met bijzondere noden op het vlak van geestelijke gezondheid/psychische kwetsbaarheid.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITERIUM:

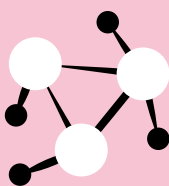
80%

2023

De 2 meest voorkomende manieren:

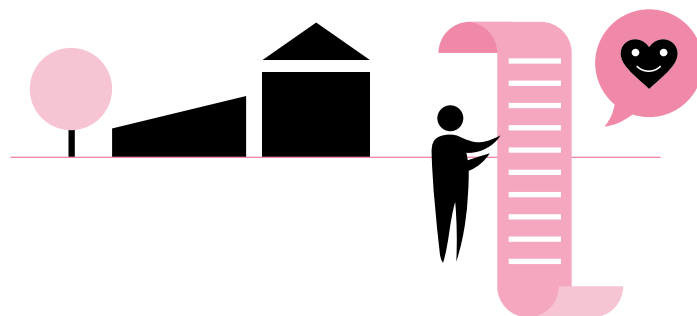
79%

verwijst door naar een netwerk van externe diensten in de eigen gemeente of in een gemeente waar samenwerking mee bestaat (bv. via een eerstelijnsaanbod, via psychologenpraktijken of psychologische diensten, zoals een CGG of een CAW)

64%

verwijst door naar (gratis) (online) services ontwikkeld om het mentaal welzijn van burgers te verbeteren (bv. Tele-Onthaal, Awel, 1813)

BEKENDMAKING HULPVERLENINGSAAANBOD

Het lokaal bestuur maakt het hulpverleningsaanbod rond mentaal welbevinden en geestelijke gezondheid op minstens 1 manier bekend bij de inwoners.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITERIUM:

84%

2023

De 2 meest voorkomende manieren:

81%

online (bv. op de website van het lokaal bestuur)

70%

in het papieren gemeenteblad

VALPREVENTIE

165 DEELNEMENDE LOKALE BESTUREN

Het thema valpreventie is een nieuw thema in de Preventiepeiling van 2023. Vergelijken met de vorige editie (2020) is dus niet mogelijk.

INWONERS INFORMEREN

MANIEREN VAN INFORMEREN

Het lokaal bestuur informeert de inwoners via minstens 2 kanalen over valpreventie.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITERIUM:

De 2 meest gebruikte informatiekkanalen:

71%

affiches, brochures, stickers of ander promotiemateriaal

65%

een artikel in het papieren gemeentebblad

SPECIFIEKE DOELGROEPEN* INFORMEREN

*Deze doelgroepen zijn ouderen (65+), mantelzorgers en inwoners in een maatschappelijk kwetsbare situatie (combinatie van een laag opleidingsniveau en/of een laag inkomen en/of een lage werkintensiteit/-stabiliteit).

Het lokaal bestuur informeert minstens 2 specifieke doelgroepen die in sterke mate belang hebben bij informatie over valpreventie.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITERIUM:

De 2 specifieke doelgroepen die meest geïnformeerd worden:

81%

informeert ouderen (65+)

28%

informeert mantelzorgers

INITIATIEVEN VALPREVENTIE

Het lokaal bestuur neemt minstens 2 initiatieven in het kader van valpreventie.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITERIUM:

De 2 meest genomen initiatieven:

77%

biedt een beweegaanbod voor ouderen aan (bv. beweegroute, beweegbank, gezondheidswandeling)

75%

heeft voldoende parkeergelegenheid aan de openbare gebouwen voor personen met een handicap met het oog op een goede bereikbaarheid

AFSPRAKEN EN/OF REGELS

Het lokaal bestuur heeft op minstens 1 domein afspraken en/of regels ter preventie van vallen.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITERIUM:

32%

2023

De 2 meest voorkomende domeinen van afspraken en/of regels:

28%

rond het opstellen van voorschriften en criteria (met advies van ouderen) voor het ontwerpen van openbare gebouwen en (wandel)straten (bv. minimale breedte van voetpaden, aangepaste opstapplaatsen van de bus)

9%

rond het voorzien van subsidies in het kader van huis- en omgevingsveiligheid of klusjesdienst

PROFESSIONEEL ADVIES ROND VALPREVENTIE

Het lokaal bestuur voorziet op minstens 1 manier professioneel advies inzake valpreventie voor de inwoners.

VOLDOET AAN HET KWALITEITSCRITERIUM:

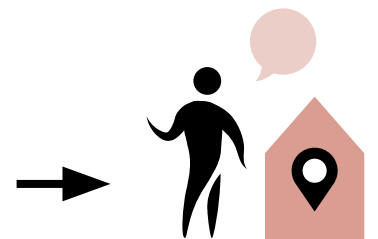
56%

2023

De 2 meest voorkomende manieren:

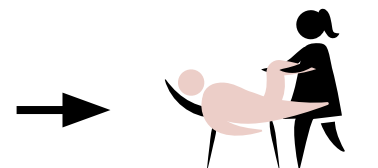
37%

verwijst door naar een lokaal dienstencentrum van het lokaal bestuur

32%

verwijst door naar een zorgprofessional (bv. ergotherapeut, kinesist of psycholoog in het kader van valangst)

CONTACT

preventiepeiling@gezondleven.be

Het Preventiepeiling-team

Lien Van der Biest, *coördinator Preventiepeiling*

Barbara Willems, *projectmedewerker Preventiepeiling lokale besturen*

Vlaams Instituut Gezond Leven

Gustave Schildknechtstraat 9

1020 Brussel

02 422 49 49

INTERACTIEF IN DE RESULTATEN DUIKEN?

Op het dashboard van de Preventiepeiling bij lokale besturen preventiepeiling.incijfers.be kan je meer in detail de resultaten bekijken en vergelijken (bv. tussen 2 provincies).

MEER WETEN?

Je vindt alle informatie over de Preventiepeiling op www.preventiepeiling.be.

Meer uitgebreid rapport lezen?

www.gezondleven.be/projecten/preventiepeiling/lokale-besturen/resultaten

WIL JE AAN DE SLAG?

Raadpleeg dan [de inspiratiegids](#) voor een kwaliteitsvol preventief gezondheidsbeleid bij lokale besturen.

